

De aansporing om God te loven

Franciscus van Assisi

1. Vrees de Heer en geef Hem eer. (Apk 14,7)
2. Waardig is de Heer lof en eer te ontvangen. (vgl. Apk 4,11)
3. Prijs de Heer, allen die Hem vreest. (vgl. Ps 22,24)
4. Wees gegroet, Maria, vol van genade, de Heer is met u. (Lc 1,28)
5. Prijs Hem, hemel en aarde. (Ps 68,5)
6. Prijs de Heer, alle rivieren. (vgl. Da 3,82)
7. Zegen de Heer, kinderen van God. (Da 3,82)
8. Dit is de dag die de Heer heeft gemaakt,
laten wij juichen en ons erin verheugen. (Ps 118,24)
Alleluja, alleluja, alleluja, Koning van Israël.
9. Laat iedere geest de Heer prijzen. (Ps 150,6)
10. Prijs de Heer, want Hij is goed; (Ps 135,3)
allen die dit leest, zegen de Heer.
11. Alle schepselen, zegen de Heer.
12. Alle vogels van de hemel, prijs de Heer. (vgl. Da 3,80)
13. Alle kinderen, prijs de Heer. (vgl. Ps 113,1)
14. Jonge mannen en vrouwen, prijs de Heer. (vgl. Ps 148,12)
15. Waardig is het Lam, dat geslacht is,
lof, roem en eer te ontvangen. (vgl. Apk 5,12)
16. Gezegend heilige Drievuldigheid en ongedeelde Eenheid.
17. Heilige aartsengel Michaël, verdedig ons in de strijd.

Een woordje uitleg: bron is <http://bloeiendeklaproos.nl/francis/verbonden.htm#3>

In 2002 kwam de restauratie van de kluizenarij van Arnolfi gereed.¹ Die ligt in de gemeente Terni in Umbrië, niet ver van het dorpje Cesi. Tijdens een verblijf in het kasteel van San Gemini in 1213 kreeg Franciscus een plekje in deze kluizenarij van Benedictijnse huize aangeboden, toen hij een afgelegen verblijfplaats zocht om zich daar terug te kunnen trekken en te bidden. Hij liet er een kapel bouwen naar het voorbeeld van Maria ter Engelen in Porziuncola in het dal bij Assisi. Naar men zegt kwam die al in hetzelfde jaar gereed. Voor het zuilvormige altaar van de aan Maria gewijde kapel liet Franciscus een houten antependium² plaatsen, waarop hij enige dieren en andere schepselen had laten schilderen. Volgens Lucas Wadding heeft Franciscus daar eigenhandig enkele verzen bij geschreven om alle schepselen op te roepen God te loven.³

Dit las Wadding in de kroniek van Marianus van Florence die zelf het antependium begin zestiende eeuw nog gezien heeft. Een eeuw later, in Waddings tijd, was het niet meer te vinden. De tekst is een dermate eenvoudige aaneenrijging van letterlijke aanhalingen uit de bijbel dat niet goed in te zien is dat iemand anders dan Franciscus hem zou hebben samengesteld.⁴ De tekst bevat verder nog wat onbeholpen Latijn en enkele italianismen, wat ook op Franciscus als auteur kan duiden. De letterlijke schriftcitaten zijn er een aanwijzing voor dat het om een vroeg geschrift gaat. Later ging Franciscus teksten wat meer bewerken, zoals we verderop bij de aan deze aansporing verwante Lofzang bij de gebedstijden zullen zien.

In deze tekst⁵ worden alle schepselen aangespoord met Franciscus mee de Schepper te prijzen en te loven. Een aantal schepselen wordt met name genoemd: hemel en aarde (5); alle rivieren (6); iedere geest (9); allen die dit lezen (10); alle vogels van de hemel (12); alle kinderen (13); en jonge mannen en vrouwen (14). Franciscus gaat hier deels in het voetspoor van de deuterocanonieke Lofzang van de drie jongelingen in de vuuroven uit de profetieën van Daniël.⁶ Naast de aansporing van de schepselen hun Schepper te loven bevat deze tekst verwijzingen naar de grote heilsfeiten zoals die in het kerkelijk jaar de revue passeren: Kerstmis, Pasen, Hemelvaart en Drievuldigheidszondag (een week na Pinksteren).

Een van de spanningsbogen die de tekst bijeenhoudt, is die van Gods hoogheid, almacht en goedheid, die zich met name ook toont in de wijze waarop hij in de schepping – in de schoot van Maria (4) – afdaald, en vervolgens lijden en dood ondergaat om ten slotte als “lam dat geslacht is” lof, roem en eer te ontvangen (15). Dit is de beweging van de Liefde zelf zoals die eerder is geschetst door de apostel Paulus in zijn beroemde hymne van de gehoorzaamheid.⁷ Een andere spanningsboog beweegt zich naar toenemende diepte en weidsheid.⁸ Vanuit God – die Eerste is en Laatste – als middelpunt wordt heel de schepping mee opgenomen in Gods verlossingsmysterie. En Franciscus zelf maakt met de andere schepselen deel uit van die weidse cirkel. Door de afwisseling tussen de verwijzing naar heilsfeiten en de schepselen is deze spanningsboog ook in de opbouw van het lied terug te vinden. Stappen we nu voor de eerste keer over naar Franciscus die als pelgrim en vreemdeling door de wereld gaat.

Voetnoten

¹ Paolo Rossi, *L'eremita degli Arnolfi*, Catanzaro 1996.

² Een antependium is de bekleding aan de voorkant van een altaar in de vorm van stof, hout of edelmetaal.

³ Lucas Wadding, *Annales Minorum, I, ad annum 1213*, Quaracchi, 1931.

⁴ *Franciscus van Assisi. De Geschriften*, 2006², 173-174. Vgl. Esser, 1989², 277-284.

⁵ André Jansen, 1991, 170-185.

⁶ Daniël 3, 51-90. In de rooms-katholieke traditie maken bepaalde boeken of passages deel uit van het Oude Testament, ook al komen ze niet voor in de Hebreeuwse bijbel. Dat geldt ook voor dit Loflied uit het boek Daniël. Ze worden deuterocanoniek genoemd, omdat ze 'in tweede instantie aan de canon zijn toegevoegd'. De Lofzang van de drie jongelingen werd in de tijd van Franciscus iedere zondag in de Laudan gebeden.

⁷ Filipenzen 2, 5-11.

⁸ Lehmann, Werl/Westfalen 1984.